

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ГЕОГРАФІЧНА ЕКСПЕРТИЗА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

(назва дисципліни)

підготовки _____ магістра _____
(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ 106 Географія _____
(шифр і назва спеціальності)

освітньої-професійної програми _____ Регіональний розвиток і просторове
планування _____
(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента *«Географічна експертиза регіонального розвитку»* підготовки магістра, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, за освітньої-професійною програмою *Регіональний розвиток і просторове планування*.

Розробник: Лажнік В. Й. – професор кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної / освітньо-наукової / освітньо-творчої програми:

Пугач С. О.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
Протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Погребський Т. Г.

I. Опис освітнього компонента

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма здобуття освіти	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування другий (магістерський) рівень освіти	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
		Лекції – 20 год.
		Практичні – 20 год. Лабораторні 0 год.
		Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота – 72 год.
ІНДЗ: немає	Консультації – 8 год. Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма здобуття освіти навчання	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма: Регіональний розвиток і просторове планування другий (магістерський) рівень освіти	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
		Лекції – 6 год.
		Практичні – 6 год. Лабораторні 0 год.
		Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота – 92 год.
ІНДЗ: немає	Консультації – 16 год. Форма контролю: залік	
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

Викладач	Лажнік Володимир Йосипович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Професор кафедри економічної та соціальної географії
Посада	Професор кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Лажнік_Володимир_Йосипович
Телефон	+380953905558
e-mail	Lazhnik.Volodymyr@vnu.edu.ua ; lazhnik-vi@ukr.net
Дні занять	Згідно електронного розкладу
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен понеділок 13.25-14.45, аудиторія С-620

III. Опис освітнього компонента

Анотація ОК

Освітній компонент «Географічна експертиза регіонального розвитку» є складовим елементом багатогранного блоку загальної підготовки майбутніх фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування».

В межах освітнього компоненту вивчаються теоретико-методологічні основи географічної експертизи, технологія, методи, процедура, принципи й засоби географічної експертизи програм, стратегій, планів і проектів регіонального розвитку.

Пререквізити

Освітні компоненти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що містять знання, уміння й навички, необхідні для освоєння досліджуваної дисципліни: «Основи суспільної географії», «Основи регіоналістики», «Геоінформаційні системи і технології», «Суспільно-географічна картографія», «Географічне моделювання і прогнозування» тощо. З метою оптимального вивчення навчального курсу студент повинен мати ґрунтовні знання навчальних предметів циклу гуманітарних і соціально-економічних дисциплін: основ економіки, соціології, історії; предметів циклу фундаментальних дисциплін: вища математика, основи географічного моделювання та прогнозування; предметів циклу професійно орієнтованих дисциплін: економічна і соціальна географія України, регіональна економічна та соціальна географія, політична географія, географія населення з основами демографії, географія культури, географія комунікацій тощо.

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення дисципліни «Географічна експертиза регіонального розвитку»: «Теорії регіонального розвитку», «Оцінювання та управління ризиками природокористування», «Геоекологічне

обґрунтування просторового планування», «Просторове планування розвитку територіальних громад», «Виробнича практика в територіальних громадах», «Переддипломна практика», а також дисципліни вільного вибору. Набуті студентами знання та навички активно використовуються студентами для написання магістерських робіт.

3. Мета та завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента «Географічна експертиза регіонального розвитку» полягає в тому, щоб навчитися аналізувати, інтерпретувати та візуалізувати просторові дані для визначення основних проблем регіонального розвитку; прийняття обґрунтованих рішень у різних галузях; формувати професійні знання та практичні навички географічної експертизи регіональних програм, стратегій, планів і проектів розвитку територій для прийняття рішень щодо їх інвестування; освоїти основні методи та принципи географічної експертизи регіонального розвитку.

Основними **завданнями** освітнього компонента «Географічна експертиза регіонального розвитку» є формування професійних компетенцій, що дають змогу самостійно аналізувати особливості регіонального розвитку окремих територій; засвоїти основні поняття та підходи щодо географічної експертизи регіонального розвитку; складати експертні оцінки та заключення щодо регіональних програм, стратегій, планів і проектів розвитку територіальних громад; готувати інформацію для обґрунтування та прийняття управлінських рішень у різних сферах регіонального розвитку (управління регіональним розвитком, планування територій, містобудування, екологічний моніторинг тощо).

Результати навчання (компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Географічна експертиза регіонального розвитку»:

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності:

– Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **(ЗК 1).**

– Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями **(ЗК 2).**

– Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми **(ЗК 3).**

– Здатність приймати обґрунтовані рішення **(ЗК 4).**

– Здатність працювати в команді **(ЗК 5).**

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

– Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації **(СК 1).**

– Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів (СК 2).

– Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня (СК 4).

– Здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню геоекологічну й суспільно-географічну експертизу та моніторинг (СК 5).

– Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування (СК 6).

– Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму, оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку (СК 7).

– Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців (СК 8).

Програмні результати навчання

Згідно з результатами вивчення освітнього компонента «Географічна експертиза регіонального розвитку» здобувач освіти зможе:

– Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації (ПР01).

– Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах (ПР04).

– Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень (ПР05).

– Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня (ПР07).

– Здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки (ПР08).

– Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг (ПР09).

– Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування (ПР10).

– Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму (ПР11).

– Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень (ПР12).

5. Структура освітнього компонента

Денна форма здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи	Самостійна робота	Консульт.	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи географічної експертизи						
Тема 1. Теоретичні засади географічної експертизи	11	2	2	1	6	ДС, РЗ / 7
Тема 2. Класифікація видів географічної експертизи	11	2	2	1	6	ДС, РЗ / 7
Тема 3. Географія й географічна експертиза	10	2	2	-	6	ДС, РЗ / 7
Тема 4. Місце географічної експертизи в регіональних програмах, стратегіях, планах і проектах регіонального розвитку	10	2	2	-	6	ДС, РЗ / 7
Разом за модулем 1	42	8	8	2	24	28
Змістовий модуль 2. Організаційно-методичні аспекти проведення географічної експертизи регіонального розвитку						
Тема 5. Організація проведення географічної експертизи	13	2	2	1	8	ДС, РЗ / 7
Тема 6. Особливості реалізації функціональних типів географічної експертизи	13	2	2	1	8	ДС, РЗ / 7
Тема 7. Процедура здійснення географічної експертизи регіонального розвитку	13	2	2	1	8	ДС, РЗ / 7
Тема 8. Методичні аспекти геоecологічної експертизи регіонального розвитку	13	2	2	1	8	ДС, РЗ / 7
Тема 9. Методичні аспекти соціально-економічної експертизи регіонального розвитку	13	2	2	1	8	ДС, РЗ / 7
Тема 10. Географічна експертиза як новий вид науково-практичної діяльності	13	2	2	1	8	ДС, РЗ / 7
Разом за модулем 2	78	12	12	6	48	42
Види підсумкових робіт						
ІНДЗ						ІНДЗ / 30
Всього годин / Балів	120	20	20	8	72	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Тема 1. Теоретичні засади географічної експертизи

1. Співвідношення понять «географічна експертиза» й «аудит».
2. Історія становлення географічної експертизи.
3. Сутність експертного методу дослідження.
4. Нормативно-правове регулювання географічного експертування.

Тема 2. Класифікація видів географічної експертизи

1. Функціональні типи географічної експертизи.
2. Монофункціональні географічні експертизи.
3. Комплексна географічна експертиза розвитку територій різного таксономічного рангу.
4. Види експертних оцінок.

Тема 3. Географія й географічна експертиза

1. Співвідношення понять «географічна експертиза» й «прогнозування» в географічній науці.
2. Експертологія та географічна експертиза.
3. Географічна інформація й географічна експертиза.
3. Сфери застосування географічної експертизи.

Тема 4. Місце географічної експертизи в регіональних програмах, стратегіях, планах і проектах регіонального розвитку

1. Місце географічної експертизи в регіональних програмах розвитку територій.
2. Стратегії регіонального розвитку та їх експертиза.
3. Плани й проекти розвитку територіальних громад у контексті експертних оцінок.

Тема 5. Організація проведення географічної експертизи

1. Загальна схема методики проведення географічної експертизи регіонального розвитку.
2. Стадії проведення географічної експертизи.
3. Колективна діяльність у системі географічної експертизи.
4. Гласність географічної експертизи регіонального розвитку.

Тема 6. Особливості реалізації функціональних типів географічної експертизи

1. Особливості реалізації нормативно-контрольної географічної експертизи.
2. Особливості реалізації діагностичної географічної експертизи регіонального розвитку.
3. Комплексна географічна експертиза та особливості її реалізації.

Тема 7. Процедура здійснення географічної експертизи регіонального розвитку

1. Об'єкти й суб'єкти географічного експертування.
2. Особливості процедури географічної експертизи регіонального розвитку.
3. Зміст окремих стадій проведення географічного експертного оцінювання.
4. Висновки з географічного експертування регіонального розвитку.

Тема 8. Методичні аспекти геоecологічної експертизи регіонального розвитку

1. Типовий зміст геоecологічної оцінки природного середовища та його окремих компонентів у зоні господарської діяльності.
2. Методика проведення геоecологічної експертизи.
3. Загальна експертна оцінка впливу господарської діяльності на навколишнє середовище.
4. Експертна оцінка можливих впливів на довкілля.

Тема 9. Методичні аспекти соціально-економічної експертизи регіонального розвитку

1. Місце географічного підходу в експертній оцінці соціально-економічного розвитку регіону.
2. Методика проведення географічної експертизи особливостей розвитку територіальних громад.
3. Особливості проведення географічної експертизи матеріалів планової діяльності органів регіонального й місцевого самоврядування.
4. Методичні аспекти реалізації передпроектних, проектних та постпроектних географічних експертиз регіонального розвитку.

Тема 10. Географічна експертиза як новий вид науково-практичної діяльності

1. Географічна експертиза як новий напрям у науці.
2. Геоecологічний аудит як новий напрям науково-практичної діяльності.
3. Проблеми та перспективи розвитку й впровадження географічної експертизи.

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

ІНДЗ

Індивідуальне науково-дослідне завдання – полягає у застосування навичок проведення географічної експертизи регіонального розвитку територіальної громади у власному науковому дослідженні: випускній кваліфікаційній роботі, статті, тезах тощо. Форма представлення – довільна (підпункт магістерської роботи, стаття, тези, експертні висновки програм, планів і проектів сталого розвитку громад тощо).

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач із професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання та мотивації: дискусії й диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати такі умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах (поточний, модульний, підсумковий та контроль самостійної роботи).

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодилися виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- виконувати усі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- списування під час контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв) заборонено;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики та результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

– об’єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ’єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ’єктивного оцінювання результатів навчання.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як й однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному курсі на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71-2/нормативні-документи-вну-імені-лесі-у>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента. Завдання із цих видів поточного контролю оцінюється в діапазоні від 0 до 70 балів. Поточна оцінка – це сума балів, які

отримує здобувач за: виконання завдань із відповідних тем (під час аудиторного заняття чи на платформі електронного курсу Moodle).

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -25 %). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Vизнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._ред.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали

Здобувач може отримати додаткові (бонусні) бали за участь у конкурсах студентських наукових робіт, міжнародних і всеукраїнських практично-наукових конференціях, за написання тез доповідей на конференції та наукових статей у наукових журналах.

V. Підсумковий контроль

Форма контролю – залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Порядок проведення заліку.

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за контрольну роботу, яка проводиться у формі письмового тесту (максимум – 30 балів) та виконання завдань тем змістових модулів (максимум – 70 балів).

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу у т. ч. й матеріал самостійно, виконали практичні роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді контрольної роботи, завдання якої обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання студентами. Контрольна робота складається з 30 тестових питань. За кожну правильну відповідь студент отримує 1 бал (разом – 30).

Рейтинг студента з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про організацію контролю та оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти...» у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

Якщо у підсумку виконання усіх видів навчальної роботи з даної дисципліни студент набирає не менше 60 балів, то вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік. Залікова оцінка визначається в балах (від 0 до 60) за результатами виконання залікових завдань.

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання й застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

До заліку не допускається здобувач вищої освіти, який набрав менше, ніж 35 балів за навчальну роботу впродовж семестру, не виконав і не здав усі практичні завдання, не відвідував без поважних причин більшу частину лекцій.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Від 75 до 100 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана вчасно, повністю відповідає поставленому завданню; отримані правильні результати; звіт виконано охайно; висновки до роботи повні, самостійні та обґрунтовані, відсутні логічні, граматичні та стилістичні помилки; наявні правильно оформлені посилання на джерела; на захисті здобувачем освіти продемонстровано розуміння як загального результату, так і кожного етапу роботи; здобувач знає нормативну базу, вільно володіє основними категоріями освітнього компонента, здатен пояснювати природу та зміст основних явищ і процесів, аргументовано викладає зміст навчального матеріалу, вміє доводити проблему, посиляючись на власні міркування, наукові джерела та дані, отримані за допомогою доступних інформаційних технологій і баз даних, вирішує складні проблемні завдання. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 75 до 100 % тестових завдань.

Від 50 до 75 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана вчасно, загалом відповідає поставленому завданню; в отриманих результатах та висновках наявні незначні недоліки; у звіті є несуттєві помилки як у змісті, так і в оформленні; на захисті здобувачем освіти загалом продемонстровано розуміння загального результату та кожного етапу роботи, проте наявні несуттєві помилки; здобувач освіти самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, допускає несуттєві помилки коли пояснює природу та зміст основних явищ і процесів; загалом демонструє вміння проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Під час поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 50 до 75 % тестових завдань.

Від 25 до 50 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж із 50 % завдань; наявні суттєві недоліки при

виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки є неповними та недостатньо обґрунтованими; під час захисту роботи здобувач освіти припускається суттєвих помилок. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено від 25 до 50 % тестових завдань.

Від 1 до 25 % максимального бала, який передбачений цим силабусом за виконання практичної роботи. Робота виконана із запізненням, наявні правильні результати менше ніж із 25 % завдань; наявні суттєві недоліки при виконанні роботи та в отриманих результатах, в оформленні та змісті звіту; висновки поверхневі та необґрунтовані; на захисті роботи здобувач освіти фрагментарно демонструє розуміння загального результату та кожного етапу роботи. Під час здійснення поточного контролю у формі тестів правильно вирішено менше 25 % тестових завдань.

Орієнтований перелік теоретичних запитань до заліку

1. Суть понять «експертиза» та «географічна експертиза».
2. Об'єкт і предмет вивчення дисципліни.
3. Мета та завдання географічної експертизи.
4. Історія становлення географічної експертизи як наукового напрямку.
5. Співвідношення понять «географічна експертиза» та «аудит».
6. Сутність експертного методу дослідження.
7. Нормативно-правове регулювання географічного експертування.
8. Класифікація видів географічної експертизи.
9. Функціональні типи географічної експертизи.
10. Поліфункціональні типи географічної експертизи.
11. Комплексна географічна експертиза розвитку територій різного таксономічного рангу.
12. Експертне оцінювання та види експертних оцінок.
13. Співвідношення понять «географічна експертиза» й «прогнозування» в географічній науці.
14. Експертологія та географічна експертиза.
15. Географічна інформація та географічна експертиза.
16. Сфери застосування географічної експертизи.
17. Місце географічної експертизи в регіональних програмах розвитку територій.
18. Стратегії регіонального розвитку та їх експертиза.
19. Плани й проекти розвитку територіальних громад у контексті експертних оцінок.
20. Природно-господарські територіальні системи як основний об'єкт географічної експертизи.
21. Концепція природно-господарських систем та їх компоненти.
22. Загальна схема методики проведення географічної експертизи регіонального розвитку.
23. Стадії проведення географічної експертизи.
24. Колективна діяльність у системі географічної експертизи.
25. Гласність географічної експертизи регіонального розвитку.

26. Особливості реалізації нормативно-контрольної географічної експертизи регіонального розвитку.
27. Особливості реалізації діагностичної географічної експертизи регіонального розвитку.
28. Особливості реалізації окремих функціональних типів географічної експертизи регіонального розвитку.
29. Комплексна географічна експертиза регіонального розвитку та особливості її реалізації.
30. Об'єкти й суб'єкти географічного експертування регіонального розвитку.
31. Особливості процедури географічної експертизи регіонального розвитку.
32. Зміст окремих стадій проведення географічного експертного оцінювання.
33. Висновки з географічного експертування регіонального розвитку.
34. Типовий зміст геоекологічної оцінки природного середовища та його окремих компонентів у зоні господарської діяльності.
35. Висновки геоекологічної експертизи регіонального розвитку та їх реалізація.
36. Методика проведення геоекологічної експертизи регіонального розвитку.
37. Експертиза природних компонентів при оцінці впливу на довкілля.
38. Співвідношення процедур екологічної та географічної експертиз.
39. Загальна експертна оцінка впливу господарської діяльності на навколишнє середовище.
40. Експертна оцінка можливих впливів на довкілля.
41. Місце географічного підходу в експертній оцінці соціально-економічного розвитку регіону.
42. Методика проведення географічної експертизи особливостей розвитку територіальних громад.
43. Особливості проведення географічної експертизи матеріалів планової діяльності органів регіонального й місцевого самоврядування.
44. Методичні аспекти реалізації передпроектних, проектних та постпроектних географічних експертиз регіонального розвитку.
45. Географічна експертиза як новий напрям у науці.
46. Геоекологічний аудит як новий напрям науково-практичної діяльності.
47. Проблеми та перспективи розвитку й впровадження географічної експертизи.
48. Комплексна експертиза як складник державного механізму управління регіональним розвитком.
49. Географічні експертні оцінювання як інструмент забезпечення сталого розвитку регіонів.
50. Сучасні трансформації в галузі географічної експертизи в Україні.

VI. Шкала оцінювання

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перекладання)

VII. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Методичне забезпечення курсу

1. Пугач С. О. Просторовий аналіз : методичні рекомендації. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2019. 68 с.
2. Пугач С. О. Просторовий аналіз регіонального розвитку : методичні рекомендації. Ч. 2. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2018. 38 с.
3. Пугач С. О. Просторовий аналіз регіонального розвитку : методичні рекомендації. Ч. 1. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. 48 с.
4. Пугач С., Король П., Лажнік В. Просторовий аналіз засобами QGIS: методичні рекомендації до практичних занять. Ч. 1. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2024. 32 с.
5. Пугач С., Лажнік В. Просторовий аналіз та ГІС : методичні рекомендації до практичних занять для студентів заочної форми навчання. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2023. 32 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22334>
6. Фекета І. Ю. Методичні рекомендації з курсу «Екологічна експертиза і аудит» (для студентів географічного факультету спеціальностей 014.07 Середня освіта (Географія), 106 «Географія»). Ужгород : Вид-во ФОП Бреза А. Е., 2016. 70 с.

Література Основна

1. Адміністративна реформа в Україні: експертні оцінки. URL: [uvr-loda.at.ua/adm_reforma_broshura.doc](http://loda.at.ua/adm_reforma_broshura.doc)
2. Волошина Н. О. Екологічна експертиза : навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. 107 с.
3. Добровольський В. В. Екологічна експертиза : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 220 с.
4. Закон України «Про екологічну експертизу» №45/95-ВР від 29.02.1995 р. *Відомості Верховної Ради України*, 1995. № 8. URL: <http://ecopravo.org.ua/2010/03/15/zakon-ukrani-proekologchnu-ekspertizu>

5. Мезенцев К. В. Регіональне прогнозування соціально-економічного розвитку : навч. посіб. К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2004. 82 с.
6. Немець К. А., Л. М. Немець. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі : монографія. Харків : ХНУ, 2013. 225 с.
7. Немець К. А., Немець Л. М. Теорія і методологія географічної науки : методи просторового аналізу : навч.-метод. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. 172 с.
8. Охременко І. В. Географічна експертиза та аудит : методичні рекомендації до практичних і семінарських занять. Для студентів спеціальності 106 Географія, 103 Науки про Землю, 014.07 Середня освіта (Географія) рівня вищої освіти «магістр». Херсон : П. П. Вишемирський В.С., 2017. 32 с.
9. Петлін В. М. Конструктивна географія. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 544 с.
10. Положення про Систему державної екологічної експертизи спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища затверджено Наказом Міністерства навколишнього природного середовища України від 14.05.2009 р. № 223.
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок передачі документації на державну екологічну експертизу» від 31 жовтня 1995 р. № 870.
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи» від 17 серпня 1998 р. № 1308.
13. Фесюк В. О. Географічне моделювання і прогнозування : методичні рекомендації. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2013. 112 с.
14. Чернов С. В. Аналіз міжнародного досвіду державної експертизи проектів у публічній сфері. *Теорія і практика державного управління і місцевого самоврядування* : електрон. наук. фахове вид. Херсон : ХНТУ, 2015. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_22.
15. Чернов С. В. Комплексна експертиза публічних проектів в управлінні регіональним розвитком. *Ефективність державного управління* : зб. наук. праць. Львів : ЛРІДУ, 2017. Вип. 2 (51). С. 186–196.
16. Чернов С. В. Комплексна експертиза як складова державного механізму управління регіональним розвитком : автореф. ... канд. наук з держ. управління. Одеса, 2019. 23 с.
17. Чернов С. В. Необхідність впровадження комплексної державної експертизи проектів в умовах децентралізації в Україні. *Соціально-економічний розвиток регіонів в умовах децентралізації: цілі, механізми, інструменти*: матеріали щоріч. наук.-практ. конф. до 20-річчя ОРІДУ НАДУ при Президентові України. (Одеса, 29 трав. 2015 р.). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. URL: <http://oridu.odessa.ua/?fil=7/7/arhiv>
18. Чернов С. В. Перспективи та пріоритети формування комплексного механізму державної експертизи проектів в Україні. *Теоретичні та прикладні питання державотворення* : електрон. наук. фахове вид. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. Вип. 16. С. 251–267. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2015_16_19

19. Chernov S. V. Theoretical and methodical foundations for the formation of a comprehensive state expertise and its improvement measures. *The World of Politics, Society, Geography* : Scientific journal Pomeranian University in Słupsk. 2016. Year I. Is. 2. P. 82–90.
20. de Smith M., Goodchild M., Longley P. Geospatial Analysis. A Comprehensive Guide to Principles, Techniques and Software Tools. URL: <http://www.spatialanalysisonline.com/HTML/index.html>

Додаткова

1. Вознюк Г. В. Регіональний розвиток: сутність і методологічна основа. *Регіональна економіка*. 2015. № 3. С. 34–43.
2. Волошин І. М. Основи екологічної експертизи : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 82 с.
3. Гавриленко О. П. Геоекологічне обґрунтування проектів природокористування : навч. посіб. К. : Ніка-Центр, 2003. 332 с.
4. Колотуха О. В. Географічна експертиза. *Спортивний туризм та активна рекреація: географія, систематизація, практика (словник-довідник)*. URL: <https://geohub.org.ua/node/893> (дата звернення: 30.08.2024)
5. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / за заг. ред. В. Є. Воротіна, Я. А. Жаліла. К. : Нац. ін-т стратегічних досліджень при Президентові України, 2010. 288 с.
6. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. № 2850-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 51. Ст. 548.
7. Караїм О. А. Екологічна експертиза: конспект лекцій. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 96 с.
8. Кілінська К. Й., Смик О. С. Геоекологічна експертиза рекреаційного туристичного природокористування : навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 224 с.
9. Лажнік В., Пугач С. Просторовий аналіз особливостей розселення населення Волинської області з використанням центрографічного методу. *Часопис соціально-економічної географії* : міжрегіон. зб. наук. праць. Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. Вип. 22 (1). С. 112–117.
10. Лажнік В., Пугач С. Просторовий аналіз структури центральних місць адміністративних районів Волинської області з використанням центрографічного методу. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Географічні науки*. 2017. № 9 (358). С. 39–46.
11. Лазор О.Я. Екологічна експертиза: теорія, методологія, практика: монографія. Львів : Ліга-Прес, 2002. 364 с.
12. Масловська Л. Ц. Оцінка внутрішньорегіональних відмінностей соціально-економічного розвитку як основа диференційованої регіональної політики на мезорівні. *Регіональна політика*. 2002. № 2. С. 163–168.
13. Павленко А. Ф., Олійник Я. Б., Степаненко А. В. Основи регіональної діагностики. К. : Обрії, 2003. 71 с.
14. Петлін В. М. Ландшафтно-екологічна експертиза : навч. посібник. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 236 с.

15. Пістун М. Д., Мельничук А. Л. Сучасні проблеми регіонального розвитку : навч. посібник. К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2010. 286 с.
16. Пугач С. Соціальний простір як об'єкт географічних досліджень та роль комунікацій у його конструюванні. *Економічна та соціальна географія*. 2020. Вип. 84. С. 4-12. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2020.84.4-12>
17. Пугач С., Митчик Ю. Просторовий аналіз соціальних інтернет-мереж у Волинській області. *Економічна та соціальна географія*. 2018. Вип. 79. С. 14–21. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2018.79.14-21>
18. Чернов С. В. Контент-аналіз проблем державної експертизи суспільнозначущих інвестиційних проектів. *Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса, 31 жов. 2014 р.). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. С. 338–340.
19. Чернов С. В. Впровадження стандартів комплексної експертизи інвестиційних проектів в органах виконавчої влади. *Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса, 29–30 жов. 2015 р.). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. С. 280–281.
20. Чернов С. В. Удосконалення методології соціальної експертизи публічних проектів у регіональному управлінні. *Державне будівництво* : електрон. наук. фахове вид. Харків : ХарPI НАДУ, 2017. № 1. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/2017-1/index.html>
21. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.
22. Lazhnik V., Maister A., Puhach S. Spatial differentiations of trade links between Ukraine and Czechia. *Acta Universitatis Carolinae Geographica*. 2019. Vol. 54. No 2. P. 37–47. DOI: <https://doi.org/10.14712/23361980.2019.4>
23. Puhach S., Mezentsev K. The unevenly absorbed and induced intra-regional Facebook adoption in Western Ukraine. *Acta Universitatis Carolinae Geographica*. 2021. Vol. 56 (2). P. 157–167. DOI: <https://doi.org/10.14712/23361980.2021.10>

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Головне управління статистики у Волинській області. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Класифікатор видів економічної діяльності. *Офіційний сайт Державної регуляторної служби України*. URL: <http://www.dkrp.gov.ua/info/842>.
4. World Bank. URL: <http://www.worldbank.org>.
5. Worldometer. Website. URL: <http://www.worldometers.info>.